

Představení norského filmu o domácím a genderově podmíněném násilí

Norský animovaný film

Zuřivec (Sinna Mann) je natočen na motivy skutečné události a na základě vyprávění dětí, které zažily DN. Film režisérky Anity Killiové je zpracováním oceněné knihy Zuřivec spisovatelky Gro Dahleové a ilustrátora Sveina Nyhuse.

Film je věnován všem, které trápí strašné tajemství...

Autoři scénáře a filmu a co bylo podnětem k napsání knihy

- **Jímavý a působivý příběh malého Bóje zachycuje sugestivně chlapcovy pocity strachu, opuštěnosti a viny.** Opakovaně spoluprožívá v rodině násilí otce na matce. Podnět k natočení filmu dal **terapeut Qivind Aschjem.** Jednou pracoval se skupinou dětí, které zažily domácí násilí, kdy tématem byla VINA. Qivind se dětí ptal, koho by se přáli zeptat, zda je násilí v rodině jejich vina. Jedno z dětí Qivindovi řeklo, že by se rádo zeptalo pana Krále.
- **Nápad se terapeutovi zalíbil a spolu s dětmi napsali norskému králi Haraldovi V. dopis. Norský král pozval děti spolu s Qivindem na audienci. Při té příležitosti jim řekl, že násilí není jejich vina.**
- Terapeut Qivind Aschjem z organizace Alternativ till Vold (Alternativa násilí) a organizace Redd Bama (Zachraňme děti) se stali odbornými poradci filmu. Alternativa násilí pracuje s násilnými osobami od roku 1987, terapeuti se setkávají i s oběťmi DN a dětmi, které zažily DN.

Poselství filmu Zuřivec

- Film přináší jasné poselství pro všechny, kteří něco podobného zažili:
- **Nejsi v tom sám. Není to tvoje vina. Můžeš se svěřit někomu, komu důvěřuješ. Násilí je možno zastavit.**
- Ve filmu jsou působivé scény a proto je nezbytné mít po shlédnutí filmu prostor pro diskuzi o tom, co žáci viděli. Terapeut Qivind Aschjem k tomu uvádí: Zuřivec je nejen sugestivní a dojemný film, ale i cenný příspěvek pro osvětu jak pro děti, tak pro dospělé. **Děti, které žijí v rodinách, kde se odehrává násilí, jsou často odkázány samy na sebe. Potřebují proto podporu kamarádů a ostatních dospělých, aby prolomily mlčení a aby jim někdo mohl pomoci. A k tomu může dětem dodat odvahu Bójův příběh.**
- Pokud se něco děje v rodině, děti se často nejdříve svěřují stejně starým kamarádům. V této souvislosti je Zuřivec cenným příspěvkem pro odhalení násilí a pomoc dětem.
- Pokud učitelé žáky na téma připraví, spolupracují s odborníky a vypracují rámeček pro promítání filmu, doporučují autoři film promítat všem žákům od páté třídy.
- Mnoho dětí je vystaveno každý den násilí. Přesná čísla neznáme, protože se o násilí příliš nemluví, a také proto, že je před ostatními utajováno.

Význam filmu Zuřivec pro osvětu

- Film Zuřivec ukazuje násilí v jedné konkrétní rodině. V Zuřivci je to otec, kdo ubližuje dítěti a partnerce. V jiné rodině to může být matka.
- Pro děti je hrůza a strach obrovskou zátěží, která má negativní dopady na jejich vývoj.
- Dnes víme, že děti, které jsou vystaveny násilí, mají emoční problémy, problémy chování a že z nich vyrůstají dospělí, kteří jsou vystaveni mnohem většímu riziku, že se znovu stanou obětí násilí, nebo že násilí budou sami páchat.
- Děti, které byly dlouhodobě v rodině vystaveny násilí, mají také mnohonásobně vyšší riziko rozvoje psychických i tělesných nemocí.
- Děti musíme před násilím chránit. Pokud to nedělají jejich nejbližší, musíme je zastoupit, apeluje na nás režisérka filmu. **Abychom mohli dítěti pomoci, bychom vůbec měli tuto možnost pomoci nabídnout, musejí mít děti příležitost o svém strachu mluvit.**
- Film Zuřivec je pro děti příležitost svěřit se někomu o svém trápení.

Důležité vzkazy z Norska nám všem

- Je nutné naslouchat obětem, ale i těm, kteří násilí páchají. Chceme-li násilí zastavit, musíme pracovat i s násilnými osobami. Program vychází z těchto předpokladů:
 - Násilí nepřestane samo od sebe.
 - Ženy se ke svým partnerům vrací. Násilí pokračuje.
 - Děti potřebují, aby se otec změnil.
 - Mnoho násilníků se chce změnit.
 - Trest sám o sobě nevede ke změně chování.
- Program vychází z toho, že za násilí je zodpovědný násilník. Terapeuti v norské organizaci Alternativa násilí pracují nyní s násilníky ve dvou etapách: Důležité je, aby násilník nejprve násilí popsal – nikoliv proč tak učinil, ale bez ospravedlnování jen věcně popsal vše, co udělal druhému člověku. Poté, v další části terapie, se s pachatelem pracuje na převzetí jeho zodpovědnosti za násilí (vědomí souvislostí a přijetí následků).
- Výsledky programu: Klienti x klientky (60 % x 40 %), kteří prošli terapií, mají méně depresí a podezřívání, vykazují stabilnější nálady, nenastává u nich v takové míře recidiva. Individuální terapie trvá 9 měsíců, skupinová až půldruhého roku.
- Norsko: Národní akční plán – každý násilník má mít dostupnou odbornou-specializovanou pomoc.
- Financování – Ministerstvo dětí, rovných příležitostí a začleňování 50 %
- Kraje – 50 %
- Do norského akčního plánu boje proti domácímu násilí se v zemi zapojilo 11 institucí financovaných státem i jednotlivými kraji.
- Každý násilník v Norsku má možnost absolvovat terapii, aby se předešlo recidivě. Pro mladistvé násilníky existují od r. 2005 specializované kliniky.
- Domácí násilí je v Norsku trestným činem s vysokými tresty.
- Qivind Aschjem získal v roce 2013 za svou práci v oblasti DN od norského krále Haralda V. vyznamenání.

Jak film využít v ČR?

- Před rokem jsme měli z iniciativy Úřadu vlády možnost shlédnout film *Zuřivec* v Praze za přítomnosti norských kolegů. O tom, jak se v Norsku pracuje s násilnými osobami, pohovořila mj. i česko-norská psycholožka Barbora Jakobsenová, z jejíhož popudu se sem film dostal. Přeložila titulky.
- Z mého pohledu film citlivě a pravdivě zachycuje strach a bezmoc dítěte, které je v rodině nuceno spoluprožívat domácí násilí. Téma je navíc originálně výtvarně zpracované. Jako osvěta mezi žáky z 5.tříd by film mohl sloužit i v ČR, ale pod podmínkou, že učitelé projdou kvalitním školením k DN a dozvědí se, jak vlastně děti prožívají násilí v rodině.
- Moc se mi líbily i metodické pokyny pro norské učitele, jak vést ve skupinách diskusi s dětmi po shlédnutí filmu: děti mohou Bójovi napsat dopis, mohou se zamyslet nad otázkou: Kdyby byl Bój tvůj kamarád, co bys pro něj mohl udělat? Proč si myslíš, že se Bój bojí někomu svěřit? Důležité je reagovat na podněty dětí, dávat jim návody, kde hledat pomoc.

Jak využít film v praxi Intervenčního centra?

- Znalost praxe v Intervenčním centru a zkušenost s interdisciplinárními týmy mě vedou k přesvědčení, že film by měli vidět nejen pracovníci oddělení péče o dítě, ale také policisté, kteří rozhodují o vykázání násilníka z bytu. Film je emočně působivý a myslím, že může mít i na odborníky větší dopad než mnohoslovná doporučení o tom, jak dlouhodobé spoluprožívání domácího násilí destruuje osobnost dítěte.
- **Krátké seznámení s filmem připravila PhDr. Marie Šusterová**
- **2007 - 2013 vedoucí Intervenčního centra Praha – střediska Centra sociálních služeb Praha**
- **Kontakt: mobil +420 604 23 10 85**
- **E-mail: marie.susterova@csspraha.cz**
- **www.intervencnicentrum.cz; www.csspraha.cz**